

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Lvcæ Pinelli Societatis Iesv, Theologi, Exercitia
Spiritualia Qvdraginta, De Sacrosancto Eucharistiæ
Sacramento**

Pinelli, Luca

Coloniae, 1608

Secvnda Pars. De Virtutibus vitijs hisce Capitalibus oppositis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59691)

SECUNDA PARS.

*De Virtutibus vitijs hisce Capitalibus
oppositis.*

SECUNDA hæc pars repræsentat fœ-
licem exitum hominis virtutibus ex-
culti. Obijcit etiam oculis virtutum effe-
ctus: nimirum quomodo hominis virtuti-
bus exornati animam ex hæc vita egrediē-
tem comitentur, illamque in manus An-
gelorum consignent: qui eam ad Cœlum,
vt fructibus bonorum operum suorum
gaudeat, perducant, Quæ omnia ex S. Chry-
sosto. hom. 8. & 23. in Genesim. decerp-
imus, vbi inter multa virtutis præconia, di-
cit, virtutes hominem roborare, & virtutū
studijs deditos, in misera & instabili hac
vita à periculis & lapsibus conseruare, at-
que in egressu ex hac vita ad aliam, fidele
ipsis sodalitiū præstare, & Iudicem pla-
cando non modo ab omnibus eos tormē-
tis eripere, sed etiam ad æterna & ineffabi-
lia bona illos perducere. His similia scribit
S. Iustinus philosophus & Martyr, quæst.
124. Vbi dicit virtutum exercitijs addictos,
sicut non sunt de hoc mundo, ita nec illo-
rum gloriam & præmium in terrenis hu-
ius vitæ rebus positum esse, quia nihil est in
ff 3 mundo

mundo, quod sit digna virtutis merces.

DOCTRINA DE HVMI-

litate, Quae superbia con-
traria est.

Humilitas secundum D. Thom. 2. 2.
quaest. 161. est virtus qua animus fir-
matur, ne inordinate in excelsa tendat, in-
clinaturque vt de se humiliter sentiat. Hic
autem sensus si solum in extrinsecis acti-
bus fuerit, humilitas erit falsa: si vero in af-
fectu interno vt ex animo ita sentiat, erit
vera humilitas.

Humilitatis sedes supra veram nostrae
vilitatis notitiam fundatur, & quinque
habet gradus. Primus est, parifacere seip-
sum & ex animo contemnere. Secundus
est, demonstrare exterius internum hunc
contemptum, in gestibus, in vestitu, in ex-
cretijs humilibus, & abiectis. Tertius est,
patienter tolerare quando ab alijs contem-
nimur. Quartus est, gaudere & gratias age-
re Deo, quod ab alijs contemptui habeamur,
quamuis pars inferior inde sentiat
molestiam. Quintus, non modo laudes
humanas fugere, sed etiam desiderare ab
omnibus contemni, non ex nuda caeremo-
nia, sed ex animo, ita vt omnes pro certo
habere

habere cupiamus nos dignos esse, qui ab omnibus spernamur.

Effectus & signa veræ humilitatis sunt 12 quæ S. Benedictus in Reg. cap. 7. recenset, & à S. Thoma art. 6. declarantur. Primū signum est. Corde & opere semper humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus. 2. Pauca & rationabilia verba loqui, non clamosa voce. 3. Non esse facilem ac promptum ad risum. 4. Tacere vsque ad interrogationem. 5. Tenere quod habet communis monasterij regula. 6. Credere & pronunciare se omnibus viliorem. 7. Ad omnia indignum & inutilem se confiteri, & credere. 8. Peccata siue defectus suos nō negare, sed voluntariē fateri. 9. Fortem & patientem esse in omnibus quæ imperata fuerint exequendis, etiamsi aspera & dura sint. 10. Voluntatem suam ad suorum Maiorum & Superiorum arbitrium accommodare. 11. Non sequi propriam voluntatē. 12. De v. m. timere, & omnium quæ precepit memorem esse, S. Thomas timorē dicit esse radicem humilitatis. Cassianus lib. 4. c. 29. duo alia signa adiungit. 1. Nihil celare superiorem suum. 2. Non contristari, aut indignari de iniurijs sibi factis.

Circa 6. signum, id est, quod verus humilis omnibus se inferiorem existimare debeat,

debeat, iuxta illud Apostoli Phil. 2. *In humilitate superiores sibi inuicem arbitantes:* Notat S. Thomas art. 3. Ut tale iudicium siue estimationem de semetipso humilis verè habere possit, debere illum suas imperfectiones cum aliorum perfectionibus conferre: sic enim illis inferiorem se reperiet: vel cogitare, in alijs multas esse virtutes & perfectiones occultas, propter quas illis longè inferior sit, Prælatus etiam si humilis est, se subditis suis inferiorem reputare debet, idque in affectu interno animæ suæ, non in actibus exterioribus, ne subditis suis superbiendi præbeat occasionem, vti rectè aduertit August. in Reg. 3. Tom. 1. *Ne dum nimium seruetur humilitas, regendi frangatur auctoritas.*

Glosa ordinaria in Matt. cap. 3. tres gradus ponit perfectæ humilitatis. 1. est, subijcere se maiori, & non præferre se æquali. 2. subijcere se æquali, & non præferre se minori. 3. Submittere se etiam minori. Primus est sufficiens. 2. Superabundans. 3. perfectissimus, qui omnem implet iustitiam, quo & Christus præditus fuit, quando à S. Ioanne Baptista, baptizari voluit.

S. Anselmus lib. de Similitud. cap. 10. ponit septem humilitatis gradus, quos S. Thom. art. 16. ad duodecim illa S. Benedicti signa

signa supraposita, reducit: sunt autem hi. 1. contemptibilem se esse cognoscere. 2. de his quæ se contemptibilem faciunt, vti sunt proprii defectus, dolere. 3. Coram alijs se contemptibilem confiteri. 4. Pro tali ab alijs haberi velle. 5. Patienter ferre, cum ab alijs id obijcitur. 6. Gaudere quando ab alijs contemptibiliter tractamur. 7. Desiderare & amare hæc omnia. S. Gregor. in Regist. lib. 2. ca. 24. ait: Non grande est vobis nos esse humiles a quibus honoramur, quia & hoc seculares quibuslibet faciunt: sed illi maxime humiles esse debemus, a quibus aliquid patimur.

iv. *Meditatio de Humilitate.*

CONSIDERA humilitatis virtutem. Cadeo gratam & amicam esse Deo, ut spiritus illius requiescat supra humilem; cui dum Deus gratiam suam largitur, quantum sibi in eo propter humilitatem placeat, ostendit.

EXPENDERE tecum, humilitatem adferre animæ talem pacem, ut etiam in ærumnoso hoc exilio faciat eam aliquatenus gustare iucunditatem & quietem illam, qua Sancti fruuntur in Cælis.

REVOLVERE tecum, humilem, quia
ff s omnibus

omnibus gratus & acceptus est, magnū in proximis cum quibus conuersatur fructū facere: humilitas enim est continua quaedam & efficax ad virtutum studium adhortatio.

4. **CONSIDERA** nullam esse virtutem quæ tantoperè confundat Diabolum, eumque longissimè à nobis repellit, quam humilitatem: quæ omnes illius laqueos euertendo, atque fallaces astus detegendo, facit ut frustra laboret.

5. **PÆRPENDERE** tecum humilitatem, quia superbiam omnium vitiorum radicem & **DEO** inimicissimam ab anima expellit, aptam illam reddere, ad acquirendas virtutes, & optima queque dona à Deo percipienda.

DOCVMENTVM.

Flli, quia humilitas est omnium virtutum fundamentum, sequitur necessarium, sine illa nullum ceterarum virtutum edificium, in sublime surgere, ac firmum consistere posse. Imo ut s. ait Gregorius, qui virtutes sine humilitate congregat, quasi puluerem in ventum portat: Et s. August. Cogitas, inquit, magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius

primus cogita humilitatis.

EXORTATIO AD HVMI-
LITATEM.

Certò corde, charissime frater, te nihil boni sine humilitate agere posse: laborabis quidem in via, sed nunquam peruenies ad patriam, quia de illa scriptum est, quod nemo regnum Coelorum ingressurus sit, nisi fuerit paruulus. Contra vero cum humilitate omnia tibi recte atque ex animi sententia succedent: quia tecum habes humilitatem, diligeris a Deo & ab hominibus: demonibus autem eris formidabilis, & post hanc vitam in Coelis exaltaberis. Recordare mi frater, professionem tuam esse, quod sis Christianus, hoc est, Christi discipulus: si ergo Magister humilis extitit, humilitatemque in omni vita sua & verbo & opere docuit, deceat etiam ut discipuli, magistri sui vestigijs inhareant, humilitatemque sectentur & ament. Memèto vitam humilis esse quietissimam, quia nec aduersitatibus perturbatur, nec prosperitatibus attollitur, sed omnia de manu Domini accipit, ideoque humilis etiam in morte lætatur; quia enim totum se creatoris sui manibus tradidit ac permisit, omnia

quæcunque ille vult aut iubet fieri, gratia
habet.

*Media ad acquirendam Humili-
tatem.*

1. **L**ibenter in humilibus operibus exerceri.
2. Præ oculis semper habere Christi, B. Virginis, & aliorum sanctorum humilitatem.
3. Non magnificere mundi honores & excellentias.

**DOCTRINA DE MAGNA-
nimitate quæ Vanæ gloriæ
contraria est.**

Magnanimitas, quandam animi celsitudinem denotat. Magnanimus dicitur is, qui ad magna & ardua animum habet. Et quia in bonis exterioribus presentis vitæ, nihil honore maius est, nam homines propter honorem consequendū & vituperium vitandum, alia omnia postponunt, inde fit, vt Magnanimitas proprie versetur circa honores, quatenus magni vel ardui rationem habent: Non quod Magnanimitas hominem inclinet ad mundi honores sectandos, aut aliquid minus

rectè

rectè agendum pro honoribus adipiscendis, cum enim sit vanæ gloriæ contraria, hominem ad huiuscemodi actus reprehensione dignos inclinare nequit, sed ideo circa honores versari dicitur, quod excitet hominem, ad ea facienda, quæ honore digna sunt.

S. Thomas 2. 2. quæst. 129. art. 3. ad 4. dicit aliquem posse simul humilem & magnanimum esse: quia in homine inuenitur aliquid magnum quod ex dono DEI possidet, quod considerans, Magnanimitas facit, vt ad illud dignum se constituat, & ad perfecta virtutis opera tendat. Inuenitur etiam aliquis defectus, qui conuenit ei ex infirmitate naturæ, quem considerans, facit humilitas vt seipsum secundum considerationem proprii defectus paruipendat, & de se modestè sentiat. Sicque fit vt secundum diuersas considerationes, diuersæ fiant virtutes.

Proprietates & signa Magnanimi sunt hæc: 1. Magnanimus non accipit ab vlllo beneficium, quod non multò maioribus officijs recompenset. 2. Hominibus abiectis non ostendit totam virtutem & magnificentiam suam: personis autem idoneis demonstrat. 3. Magnoperè detestatur, simulationem & assentationem. Vnde Cicero

1. lib. offic. Magnanimos viros inquit esse
 veritatis amicos, minimeque fallaces. 4.
 Pluris facit res honestas quam utiles, eodē
 quod utiles, ad defectuum, qui Magnanimi-
 tate repugnant, subventionem expectantur.
 5. Hominum minas non fugit. Vnde
 Seneca lib. de 4. virtutibus, Magnanimum
 dicit, nec pericula appetere ut temerarium,
 nec formidare ut timidum. 6. In aduersita-
 tibus non queritur, nec plorat, hoc enim cū
 angusti animi iudicium sit, in Magnani-
 mitatem cadere non potest.

Vitia Magnanimitati cōtraria sunt hæc
 1. Vana gloria. Vbi notandum est, quia Magni-
 nimitas circa honores, ex quibus gloria
 cōsequitur, versatur, necessario etiam Magni-
 nimitatem circa gloriam versari. Sed
 inter hanc gloriam, & vanam gloriam hæc
 est differentia. Vana enim gloria dum in
 ordinatē quærit gloriam, pertrahit homi-
 nem ad innumera vitia, quo ad eam per-
 venire valeat. Sed Magnanimitas ad eam
 per opera rationabilia & honore digna tē-
 dit. Vanè gloriosus quia magni æstimat
 laudari ab hominibus, perinde habet, siue
 laudetur in rebus falsis, siue in terrenis &
 vanis. Sed Magnanimus Aristotele, lib. 4.
 Ethicorum, cap. 3. teste, rerum veritatem
 diligit, diuitias, honores & alia terrena bo-

na magni non æstimat, nec ab hominibus laudari curat: vitium est. Pusillanimitas, hæc enim animi angustia hominem à rebus magnis, & operibus admirandis retrahit. Contra vero magnanimitas dilatat cor hominis, & ad res honoratas, & facta heroica illud excitat.

13. est. Præsumptio: quia quamuis magnanimus ad magna tendat, illa tamen non excedunt illius vires & facultatem: quoniã animi magnitudo à Deo illi collata, proportionem habet cum magnis illis & arduis rebus quæ aggreditur. Sed præsumptuosus, ultra vires suas multa attentat.

14. est. Ambitio: quia ambitio est inordinatus honorum appetitus, & ambitiosus et honores concupitos assequatur, aliquando se humilem fingit, aliquando immodice ostentat se, nonnunquam adulatoriis à quibus eos sperat, quandoque multa promittit quæ non exequitur, & alia indigna committit. Sed Magnanimitas ad honores inclinatur, iuxta rationis ordinem. Et nihil indegens aut indignum agit, sed per opera honorata, maximos honores acquirere satagit.

Meditatio de Magnanimitate.

1. **C**ONSIDERA, homini, quia ad altissimum & diuinum finem, quo nihil neque in terra neque in Coelo maius esse potest, creatus fuit, valdè necessariam esse Magnanimitatem, vt debitis ad hunc finem consequendum medijs, quæ etiam magna & ardua sunt, vtatur.

2. **EXPENDE** tecum, Christianum qui non facit semper opera honorata & magnanima; iniuriã Deo irrogare, animique diuinorum beneficiorum parum in memorem ostendere, hanc enim ob causam à **DEO** magna dona percepit.

3. **REVOLVE** tecum, Magnanimitatis virtutem dæmoni valdè inimicam esse, qui laborat, vt homo continuo instar porci, in miferiarum & imperfectionum suarum cœno volutetur: sed contra magnanimitas hominem excitat, vt instar generosæ aquilæ in sublime volet, & ad alta tendat.

4. **CONSIDERA** Magnanimitatē, facere hominem diuinarum rerum tanquã, quæ se digna sint, amatorem, illiusque affectum à rebus terrenis, quas paruipendit abstrahere.

5. **PERPENDE** tecum, Magnanimum ab omnibus magna in existimatione haberi, & honorari, et omnes bene velles, atque ad illius obsequia & seruitia se paratos offerre.

6. **REVOLVE** tecum, indignum esse homine, quod omnia magnifica & grandia habere appetat, & magnanimus esse, atque res honore dignas efficere non laboret.

DOCUMENTVM.

Fili, Diabolus nunquam tibi suggeret, ut bona opera omnino relinquant: sed quando tibi DEVS, ut ea facias, inspirat: proponet tibi ea tanquam difficilia, fastidiosa, & impossibilia, ut difficultate victus, vel ea non aggrediaris, vel aggressa deseras: Sed Magnanimus cum S. Paulo Apostolo dicit: *A me quidem nihil possum, sed omnia possum in eo qui me confortat.*

EXHORTATIO AD MAGNANIMITATEM.

Charissime frater, existimo non esse necessarium, admonere te ut res honoratas, & gloria dignas efficias, quemadmodum

modum virtus Magnanimitatis requirit: quia cum homo ad magna & ad immortalem gloriam conditus sit, ex se magna & sublimia concupiscit. Sed potius exhortabor te, ut ea quæ actiones generosæ huius virtutis impediunt, tollas. Nō enim potest esse magnanimus, qui superius rector & dominus non est, sed à passionibus & inordinatis appetitionibus suis se regi patitur, quæ dum illum ad humilia & indecentia pertrahunt, à virtute Magnanimitatis, quæ ad alta & honore digna semper nititur, ipsum alienant. Nec potest esse magnanimus, qui terrenis diuitiis, aut alijs fortunæ bonis inhiat: quia Magnanimitas nō inhaeret rebus caducis & transitorijs, nec fortunæ bona magni æstimat: quare qui illis se tradit, indicium est, quod plius ea, quam iustum sit, faciat, & nonnunquam pro ijs consequendis, quædam homines ne dicam Christiano, indigna committit.

Media ad acquirendam Magnanimitatem.

1. **M**agnam in Deo fiduciam habere, quod in omnibus operibus honoratis, quæ pro illius amore facturus sis, tibi auxilium feret.

2. Ad

2. Ad superandas passiones, & inordinatas appetitiones, totis viribus eniti.

3. Omnibus rebus mundanis non secus ac transeuntibus vti, atque illa non magnificare.

DOCTRINA DE LIBERALITATE, quæ Avaritiæ contraria est.

Quia à donando, qui proprius Liberalitatis actus est, nascitur, quod ille qui aliquid donat, rem donatam à sua custodia & dominio, & præterea animam suam ab affectione quam ad hanc rem gerere possit, liberet, inde factum est, ut virtus hæc appellaretur Liberalitas.

S. Ambros. serm. 81. & S. Basil. serm. ad divites Avaros dicunt, superabundantiam divitiarum dari aliquibus à Deo, ut meritum bonæ dispensationis acquirunt.

Quibus verbis S. Thomas. 2. 2. quæst. 117. inhaerens, ait virtutem Liberalitatis nos inclinare ad bene utendum pecunijs, alijsque divitijs à Deo nobis collatis. Bonus autem facultatum usus, non modò consistit in eo, ut quis domui suæ provideat, sed etiam ut alijs largiatur. Imo, largiri magis proprium est huic virtuti, quam expendere pecunias

pecunias quoad seipsum: ideoque liberalis magis inde laudatur, quod alijs donet, quā quod pro se aliquid expēdat. Ratio hæc est: quia natura per se propensa est ad expendendam pecuniam in ea quæ nobis necessaria sunt, in quæ si aliquando minus, quam opus est expendit, hoc ab avaritia, vel immodica erga diuitias affectione, aut ab alio vitio proficiscitur. Sed ut quis alijs liberaliter donet, (ad quo natura tantoperè non inclinatur) ad hoc necessaria est virtus liberalitatis. Hæc est sententia Aristotel. lib. 4. Ethic. cap. 1. S. Thomæ & aliorum.

Aduertit præterea S. Thomas, Liberalitatem non semper inclinare ad dandum, sed nonnunquam ad opes conseruandas, ut postea utiliter expendantur. Ad militis enim industriam & fortitudinem non modo pertinet, gladio contra hostes rectè uti nosse: sed etiam eundem polire, & in vagina conseruare, ut suo tempore illo uti possit. Et hic est actus prudentiæ: cuius officium est dirigere & ordinare Liberalitatem, ut & ceteras virtutes morales. Quamuis negari nequeat, maioris prudentiæ esse utiliter pecunias expēdere, quam eas utiliter conseruare.

Signa veri liberalis secundum Aristotel. & S. Thomam in locis citatis tria sunt. 1. mul.

Multum dare 2. Parum recipere. 3. Nihil recipere, quæ his duobus versibus continentur.

Si quis in hoc mundo vult multum gratis haberi.

Det, capiat, querat, plurima, pauca, nihil.

Dare multum, intelligi debet in operibus licitis & bonis: illudque dare procedere debet non ex iactantia, sed ex pietate, alioqui non virtutis sed vitij foret; quia virtus ad opera mala non inclinatur. Præterea dare multum, intelligi debet iuxta possibilitatem facultatum: ideoque pauper aliquis, liberalis esse potest; si liberaliter de his que possidet alijs impertiatur, quamuis parum.

Aristoteles loco citato duo dicit impedite liberalitatem. Merum videlicet incidendi in aliquam necessitatem, qui maxime viget in illis, qui experti fuerunt, quid sit, necessitatem pati. Et Amorem: quia qui in acquirendis facultatibus multum desiderant, non aliter atque ferum suum eas diligunt, ideoque difficulter illas amittunt. Adiungit S. Thomas, quod illi ferè, qui opes suas proprio labore sibi non pepererunt, sed ab alijs hereditarie acceperunt, in expendendo & donando soleant esse largiores, quia in eorum acquisitione nihil molestiæ pertulerunt, nec unquam experti sunt, quid sit egero.

Boët.

Boët. de consol. lib. 2. prof. 3. dicit Largitatem homines maximè charos facere. Et Aristot. lib. 4. Ethic. cap. 1. inter virtuosos inquit, maximè liberales amari.

Vitia liberalitati contraria duo sunt. 1. est, Avaritia, quia liberalitas inclinatur ad libenter dandum, & docet non magnipendendas esse diuitias, quod per illas multa indecentia & illicita committantur. Contra verò Avaritia libenter sibi aliquid capit, in dando autem alijs parcissima est, ac denique propter immodicum diuitiarum appetitum, nec de Deo, nec de hominibus sollicitatur.

2. Est prodigalitas; quia liberalitas inclinatur ad largiendum quantum & quomodo recte rationi conueniens est: sed Prodigalitas in dando excedit modum. Vbi aduertendum est, quod Avaritia & Prodigalitas sint duo extrema inter se contraria, quarum medium est liberalitas: Avarus enim opes plusquam iustum est diligit Prodigus verò eas nihili pendit. Liberalis verò quædam modo in diuitiarum amore non excedit, nec earum decentem curam abiicit. Præterea Avarus in dando deficit, in accipiendo verò & retinendo nimius est: Prodigus, contra in dando nimius est, & in opibus cōseruandis negligens. Liberalis mediâ gradi-

curviam & non excedit in dando, nec in
conferuando muneri suo deest.

Meditatio de Liberalitate.

1. **C**ONSIDERA Liberalitatem esse
virtutem, DEO acceptissimam, quia
inclinat nos ad illud ipsum quod DEVS
nobis exigit, videlicet, vt largiente illo
plura quam nobis ad vitam necessaria sint,
nos etiam alijs inde; pro ipsius amore sub-
ueniamus.

2. **E**XPERIENDE tecum, Liberalitatem nos
DEO Creatori nostro simillimos constitua-
ere, qui vt S. Iacobus, ait, dat omnibus af-
fluere.

3. **R**EVOLE tecum, virtutem hanc dum ho-
mine inclinat ad prompte largiendum terre-
nas opes, facere, vt affectio in illis non de-
figatur, neque hominem a maxima & vi-
lissima seruitute liberat.

4. **C**ONSIDERA, omnes homines,
liberalibus bene precari, illorumque obse-
quijs se promptos & paratos offerre, quia
omnibus viles sunt & ab omnibus diliguntur.

5. **P**ERPERENDE tecum, quemadmodum il-
li, qui hic congregandis incubuerunt diuitijs,
in more magnos sensuri sunt dolores &
angustias, quod ignorent, quo abituri sint:
ita e contrario liberales specialem tum
sensuros

senturos consolationem, quod bona sua ad pios usus, dum viuerent, applicauerint.

DOCUMENTVM.

Flli, si de finis yti Liberalitate ad pia opera, & accumulādis pecunijs incumbis, etiam cum proposito ea in aliud aliquod opus quod se obtulerit, impendendi, vehementer erras. Quia opera pia quae tibi modo se offerunt, si eis commodè opitulari potes, non est bonum propter opera futura & incerta relinquere, cum ignores, an illa opera futura sint meliora praesentibus, & an tam diu victurus sis.

EXHORTATIO AD LIBERALITATEM.

Scito Charissime frater, Diabolum a Scerrimum esse Liberalitatis hostem, quia haec virtus cum à bonitate, quae suis ipsius communicatiua est proficiscatur, incitat hominem, vt sua in quibuscunq; rebus potest, communicet. Hinc S. Ambrosius ait: quemadmodum iustitiae insigne est libra, cum qua unicuique tribuit quod suum est: ita Liberalitatis insigne esse bonitatem, per quam promptè largiendo, opera pia pro virili promouet. Et forsitan Christus
ad

id significare voluit, quando ait: beatius esse dare quam accipere, quia illud præsupponit bonitatem, hoc necessitatem. Verū quia Dæmon ab hac bonitate alienus, atque in malitia sua obstinatus est, etiam à liberalitate alienum gerit animum, illamque omnibus modis impedire conatur, prætexendo nunc difficultatem, modò necessitatem quæ superuenire possit, nonnunquā alia opera meliora in futurum facienda, ut sic illam differas, & occasio transeat. Quā obrem admonco te mi frater, ut tibi ipsi inuigiles, & si falli non vis, bonum quod hodie facere potes, in crastinum non reycias. Cogita quod pecuniæ tuæ, ad alteram vitam non sint te comitaturæ: sed quod alij eas expendent, aliquando etiam in opera inutilia. Liberalitas autem quam in hac vita exercueris, te vsque ad tribunal Christi sociabit ibique causam tuam fideliter ager.

Media ad acquirendam Liberalitatem.

- 1. EST magnam habere confidentiam in Deo, qui semper fautor & adiutor extitit liberalium.
- 2. Non considerare necessitatem, quæ raro superuenire solet.
- 3. Diuitias æstimare, tanquam tibi à DEO donatas, ut eas dispenses.

DOCTRINA DE CASTITATE, quæ Luxuriæ contraria est.

Nomen Castitatis vti docet S. Thomas. 2. 2. quæ. 151. descendit à castigando, quod videlicet concupiscentia voluptatum carnalium, instar pueri à ratione frænari & castigari debeat. Itaque huic virtuti proprium est, moderari, & regere appetitus sensuales secundum rectam rationem. Castitas ergo est habitus, inclinans hominem ad se abstinendum à voluptatibus venereis. & acquiritur, quemadmodum ceteri habitus ex frequentatis actibus: quamuis ad castitatis habitum acquirendum tres comites necessariae sint. 1. Est Animi fortitudo ad edomandam carnem ad incontinentiam propensam. 2. est, Diligentia ad resistendum primis tentationum incurribus. 3. est Circumspectio, siue cautio, propter multas quæ se offerunt occasiones.

Tria sunt genera castitatis. 1. est Castitas coniugalis, per quam coniuges se abstinunt à voluptatibus illicitis. 2. est vidualis, per quam viduæ non modo illicitas, sed etiam licitas carnis voluptates quibus si de nouo matrimonium contraherent, licite vti possent recusant. 3. est castitas virginalis, quæ secundum S. Ambros. lib. 1. de virgin. est integritas expers contagionis. Et S. Tho.

Thomas 2. 2. quaest. 152. dicit, perfectionē castitatis virginalis, consistere in proposito conseruandi suam integritatem, & perpetuò se abstinēdi ab omnibus delectationibus veneres: quod propositum varios honestos fines habere potest: sed omnium excellentissimus & perfectissimus est, illis voluptatibus se priuare pro DEI amore, qui virginitatem multo gloriosorem reddit, eamque meritis locupletat. Hinc S. Cyprianus lib. de Virginit. vocat virgines, illustriorem portionē gregis Christi & florem Ecclesiastici germinis, atque decus & ornamentum gratiae spiritualis. Dicit praeterea S. Thomas: Quamuis Virginitas praecellat castitatem, quemadmodum magnificentia liberalitatem, & sit virtus in genere castitatis excellentissima, atque sicuti scribit Ambrosius, propter terram pulchritudinem suam ametur à summo Rege: nihilominus statum Religiosorum, & Martyrium virginitate praecellentes esse: ratio haec est; quia virgines pro amore DEI solis voluptatibus carnis renunciant; sed Religiosi propriae etiam voluntati, & omnibus quae in mundo possident, nuntium mittunt: Martyres verò propriam etiam vitam pro DEI amore expendunt. Haec est doctrina S. August. lib. de virginit. cap. 45. & 46. Praeter hanc Castitatem quae carnis

concupiscentiam frænata, est & alia quam Theologi Castitatem spiritualement vocant: quando videlicet mens hominis, vt Creatori suo se vniat, ab omni aliarum rerum affectu se abstinet. De hac castitate intelligendum est illud S. August. lib. de mendacio cap. 20. *Castitas, inquit, animi est, ordinatus animi motus, non subdens maiora minoribus.* Contrarium huius castitatis appellatur fornicatio spiritualis: quando nimirum mens nostra ad rem aliquam, contra ordinem diuinæ legis, immodicè afficitur.

Pudicitia propriè est signum castitatis, quia pudicitia descendit à pudore, qui nihil aliud est quam verecundia. Ideoq; pudicus appellatur, qui lasciuos actus perpetrare erubescit: abstinere igitur se ab his actibus, quales sunt, aspectus, & tactus impudici, & similes alij, signum est castitatis internæ: quamuis auctores aliquando confundant pudicitiam cum castitate, & vnum pro alio sumant.

Castitas est margarita quædam, quam nemo nisi volens perdit. Ideoq; S. August. lib. 1. de Ciuit. DEI, cap. 18. dicit violentiam libidinis alienæ non tollere ab anima castitatem, nec corpori auferre sanctitatem, eò quod vtramq; seruet perseverantia continentie. Vbi notandum est, hominem posse quidem aliquando vim pati, quoad po-

tentias externas, sed animum eius, in quo consensus est, violentiam pati non posse. Ac proinde non amittit castitatem, qui malo non consentit, quamvis per vim violentur: sed ut rectè inquit S. Lucia ad Paschasium, duplicatur ei corona. Dicit præterea S. August. Eum qui vera virtute animi præditus sit, potius mala quælibet tolerare malle, quam peccato consentire. Quemadmodum Susanna maluit vociferando à senibus infamari, cum periculo lapidationis, quam pudicitia amissa Deum offendere. Quare castus non est, qui in periculo, pudicitia suæ per vim violandæ existens, propter metum infamiae consentit, nec clamando aliorum inuocat auxilium.

Meditatio de Castitate.

1. **C**ONSIDERA virtutem castitatis reddere animam ita speciosam & gratam oculis DEI, ut cõtinuo illam aspiciat, amet, & cœlestibus donis suis ditet ac locupletet.

2. **EXPENDE** tecum, Castitatem ita corpus ornare, ut efficiat illud dignum Spiritus sancti habitaculum, cui tantoperè placeat puritas, ut libentissimè in corde mundo & casto quiescat.

3. **REVOLVE** tecum, hominem per Castitatem non modo liberari ab innume-

ris molestijs & cruciatibus, quas secum adferre solet concupiscentia carnalis: sed etiã propter victoriam contra carnem obtentã, gloriosam sibi coronam acquirere.

4. **C O N S I D E R A**, vitam hominis casti esse magis Angelicam quam humanam & quantò gratior est DEO, tantò malignis spiritibus odibiliorem esse: qui per incontinentiam homines ad infinita scelera pertrahunt.

5. **P E R P E N D E** tecũ, hominem castũ, ad diuinas contemplationes aptiorem esse: quia quantò purior est, tanto magis illuminatur à DEO, & gratiarum cœlestium capacior est.

D O C V M E N T V M

Flli concupiscentia carnis est effrans & praeceps quadam bestia, quae quantò maiores habet occasiones, tantò maiorum ruinarum causa est: frenum quod eam edomat & reprimat est castitas. Quis ergo cum illa in praeceps ruere non vult, opus est vt frenum teneat, & ad se attrahat, cautusq; sit ne illi plus quam necesse est cibi impertiat alioqui recalcitabit.

E X H O R T A T I O A D

Castitatem.

Frater, quantò hostis longius abest à te tanto minus damni irrogabit tibi. Præ-

terea.

terea negotia domus tuæ quantò sunt ordinatiora, tanto rectius succedant, quia confusio multorum malorum causa est. Denique, quantò magis tecum & cū DEO vnitus fueris, tantò fortior eris, & Domino charior, quia diuisio partes reddit infirmas & debiles. Ex tribus his punctis charissime frater conycere potes, quam chara tibi debeat esse castitas, & quam odibilis incontinentia. Hæc enim facit, vt Dæmon capitalis hostis tuus, ingrediatur domum tuā, carnique tuæ sociatus, tam fortis efficiatur, vt assiduam tibi molestiam & damnum inferat. Sed Castitas longè à te repellens hunc inimicum tuum, ab hisce damnis & molestijs te liberat.

Præterea incontinentia facit, quod caro quæ animæ ancilla est, & rationi deberet obtemperare, fiat Domina, & Magistra, tam insolens vt omnia perturbet, verum castitas tollit hanc confusionem, facitque vt caro, subiecta maneat rationi, & anima sit Domina. Denique incontinentia diuidit hominem, facitque illum sollicitum, vt huic vel illi placeat. Sed castitas liberando eum ab his sollicitudinibus, efficit vt ad solum DEVM respiciat, eique soli placere studeat.

*Media ad acquirendam & conser-
uandam castitatem.*

1. **N**on nimium fidere sibi ipsi, sed semper pericula & occasiones deuitare.
2. Carnem duriter & asperè tractare.
3. Exteriorum sensuum diligentem curam habere, specialiter, visus, auditus & tactus.
4. Confestim quando venit tentatio, vti aliquo contra illā remedio: vt cor cruce signare; mortem sibi in memoriam reuocare, Christum crucifixum intueri & alijs similibus; quod est *allidere paruulos ad petram.*

DOCTRINA DE MANSVE-
tudine quæ Iræ contraria est.

Ad intelligendam naturam mansuetudinis, necessarium est hic quædam repetere de Ira quæ ipsi contraria est. Nimirū, Iram esse inordinatū appetitum castigationis seu vindictæ; qui appetitus quia vehementissimus est, ita perturbat rationē, vt rectè iudicare nequeat: vnde fit vt iratus in castigādo plurimos committat errores: vel in eum qui castigationem non meretur animaduertendo, vel seuerius quam deceat, vel quando non debet aliquem puniendo. Huic vitio duæ virtutes opponuntur,
qua

quarum vna nuncupatur Clementia, altera Mansuetudo. Clementiæ proprium est, inclinare superiorem ad mitigandam subditorum poenam. Hinc Seneca lib. 2. de Clementia ca. 3. dicit, Clementiam esse lenitatem superioris aduersus inferiorem in cõfittuendis poenis. Mansuetudinis proprium est, refrænare ac mitigare impetum iræ in quocunq; , siue in superiore, siue in subdito: ex quo fit, vt mitigata ira vel poena condonetur, vel moderatius, iuxta rectæ rationis temperamentum infligatur. Quare ambæ hæ virtutes ad eundem effectum, videlicet vtendi benignitate, concurrunt: in eo verò discrepant: Quod Clemētia vtatur benignitate, mitigando poenam externā: Mansuetudo autē vtatur benignitate, mitigando passionem & impetum iræ.

S. Thom. 2. 2. quæst. 157. dicit, mansuetudinem esse virtutem moralem, idque probat ex Aristot. lib. 1. Ethic. cap. vlt. quia mansuetudine, moderamur appetitum vindictæ secundum rectam rationem, quod propriū est virtutis moralis.

Perfectio & excellentia mansuetudinis non est exigua: quia ira sic hominē perturbat, vt non modo rectè iudicare & operari non possit, sed etiam ita alienetur à seipso, vt potius bestia rabida, quam homo esse videatur.

Manfuetudo verò mitigando Iram sic hominem fuijpsius compotem reddit, vt rectè iudicet & agat, difponit illum adhæc ad DEI cognitionem in qua noftra confiftit beatitudo Vnde S. Dionifius Areopag. in Epift. ad Deomoph. ait: Moysen propter multam manfuetudinem DEI apparitione dignum habitum fuiſſe. Cuius rationem S. Thomas hanc adfert: quod manfuetudo dum iram temperat, hominem conftituat tranquillum, ideoq; ad cognoscendas res maximè diuinas aptum.

Adiungit præterea, quod manfuetus non contradicat veritati, quemadmodum aliqui faciunt ex commotione iræ: Hac doctrina eſt etiam Auguſt. lib. 2. de Doct. Chriſt. cap. 7. vbi dicit mitem ſiue manfuetum non contradicere diuinæ ſcripturæ, aut alteri veritati, quamuis per eam vitia ſua arguantur, ideoque ad DEI & fuijpsius cognitionem magis diſpoſitum & capacem eſſe.

Effectus & ſigna Manfuetudinis inter alia ſunt hæc. 1. Poſt acceptam iniuriam non cogitare de vltione, quia vbi eſt manfuetudo, ibi tollit iræ impetum & ex conſequenti vindictæ cauſam. 2. Non minari ei qui nobis infert iniuriam. 3. Non indignari, nec murmurare contra Deum propter tribulationes, quas patimur, nec

propter malorum hominum prosperitatem. 4. Non contendere, maxime cum insolentibus & inquietis.

Salomon Eccles. cap. 1. & 3. dicit Mansuetum esse acceptum Deo & hominibus: quia erga Deum, dum animo prompto, cuncta quæ ab illo sibi immittuntur suscipit, se exhibet obedientem. Erga homines verò, vel tacendo, vel mansuete respõdendo, ac placidè omnes iniurias sibi factas tolerando se declarat virtuosum, & dum in bono malum vincit, omnes placat, & omnibus gratus est: quod & S. August. lib. 1. de Sermo. Domini in monte, cap. 3. docet.

Christus Dominus noster numerat mansuetudinem secundo loco inter beatitudines Matth. cap. 5. cum ait, *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Et quamuis S. Bernardus per terram intelligat corpus, quod possidetur ac regitur ab anima hominis mansueti. Et S. Ambrosius corpus quidem per illam intelligi velit, sed post resurrectionem. alij tamen vt S. Hierony. & S. Chrysoft. per terram intelligunt cælum, quod à Dauide Psal. 26. appellatur *terra viventium*, quia hæc terra potius est mortuorum, vel morientium. Hanc autem terram cœlestem, in qua videntur & possidentur, bona quæ DEVS nobis præparauit,

ira facit vt amittamus, Mansuetudo vt possidemus.

Meditatio de Mansuetudine.

1. **C**ONSIDERA mansuetudinem ita probari DEO, vt libens volensque conuerfetur cum mansuetis, illisque secreta sua & cœlestia dona communit.

2. **EXPENDE** tecum, Mansuetudinem quia hominem ab iræ passione liberat, non solum facere vt sit Dominus sui ipsius, sed etiam vt rectè intelligat, iudicet, & operetur.

3. **REVOLVE** tecum, Mansuetum omnibus esse acceptum, nemini displicere, omnes cum eo libenter conuersari, omnes illum laudare, & grata ei obsequia præstare cupere.

4. **CONSIDERA** Mansuetudinem plurimum prodesse ad faciendum profectum in vita spiritali, quia quantò anima est tranquillior, tantò ad cœlestia meditanda est aptior: meditatio autem facit, vt homo ad spiritalia maiorem gerat affectum, quod totum Mansuetudini, quæ animam reddit tranquillam, acceptum referendum est.

5. **PERPENDE** tecum, Mansuetudinem eximere hominem à multis huius
mun-

mundi laqueis & tricis, quia mansuetus cum alijs non contendit, imo eos etiam, qui cum ipso contendere volunt, mansuetam responsione placat.

6. **REVOLVE** tecum, Mansuetudinem liberare hominem ab ijs detrimentis, quæ ira tum corporis sanitati, cuius humores alterat, tum spiritali animæ salutis, cuius passiones turbat, adfert.

DOCUMENTVM.

*S*cito fili mi, quod ira passio sit funis quidam, quo Diabolus ad varia peccata nos trahit: qui funis tam fortiter constringit Iratum, ut quo pergat non videat. Sed Mansuetudo est gladius præcicens hunc funem, qui tanto tibi erit utilior, quanto magis fuerit executus in petra quæ est Christus; considerando videlicet & imitando ipsius Mansuetudinem.

EXHORTATIO AD
Mansuetudinem.

*D*ubium non est Charissime frater, in hac vita multos & periculosos nobis obtendi loqueos. Quorum quidam originem habent à nostris inordinatis appetitionibus. Alij à Diabolo, cuius officium est, (vti S. Pet. epist. 1. cap. 5. ait,) circuire

& querere quem deuoret. Alij ab hominibus inquietis & fastidiosis, qui tanquam Diaboli instrumenta nos molestant. Ne igitur incurras in hosce laqueos, necessaria tibi est mansuetudo, quæ iram & furorem mitigando, reddit hominem interius pacificum & circumspectum. Ad hæc quia facit vt sibimetipsi inuigilet, ab infernali lupoeum tutatur. Denique mansuetis actibus, hominum insolentium ac bonorum pacem perturbantium, potentiam placat. Te igitur, mi frater hortor & moneo, vt mansuetudinem acquirere, studeas: quia enim illa scutum uobis est, contra omnes aduersariorum ictus, necesse est vt eam semper in promptu habeamus: quia non modo in aduersitatibus verum etiam in prosperitatibus, ne tum in superbiam erigamur, utilis nobis est.

Media ad acquirendam Mansuetudinem.

1. **E**ST Non considerare vnquam iniuriã quæ tibi irrogatur, nec eum qui eam tibi irrogat, sed quid te tanquam mansueti Christi discipulum agere deceat.
2. Molestiam quæ tibi infertur, suscipere, velut à Deo transmissam ad exercitandam mansuetudinem.
3. Cogitare, maiores Christum DEI
fili & m

filium & alios sanctos, sustinuisse molestias & iniurias.

DOCTRINA DE ABSTINENTIA & SOBRIETATE, QUÆ GULÆ CONTRARIA SUNT.

Gulosus in duobus potissimum excelsit, in manducando, & in bibendo ideoque duas gula virtutes habet contrarias. Abstinentiam videlicet, & Sobrietatem: quarum illa circa cibum, hæc circa potum versatur. Abstinentia igitur est virtus inclinans hominem ad se abstinendum à cibis quomodo & quando recta ratio postulat. S. Augustinus lib. 2. quæst. Euangel. cap. 11. & S. Thomas 2. 2. quæst. 146. aiunt homini in Abstinentia tria esse considerata.

1. Homines cum quibus viuit, quibus se in tempore comestionis accommodare debet: si enim quis horam comedendi sine causa vel præuenire vel differre vellet, cæteros turbaret, & non esset abstinens, quia non ageret secundum rectam rationem.

Præterea debet se illis accommodare in qualitate ciborum, quia si quis cæteris omnibus elixa manducantibus, ipse tosta cuperet, non esset illic ea quies, quæ virtutum studiosos deceret. Dixi (sine causa) quia si quis propter negotia vrgentia, vel propter debilitatem, aut aliam rationabilem causam præ-

praueniret vel differret comestionem, vel
 alia ciborum genera sibi parari cuperet, nō
 propterea desineret esse abstinens, quia nō
 ageret contra rationem. Sed quando id fa-
 ceret ob solam proteruiam, vel ceruicosita-
 tem, non careret reprehensione. Hæc autē
 intelligi debent de tempore, quo non obli-
 gamur ab Ecclesia ad ieiunandum, tunc e-
 nim ad S. Ecclesiæ præceptum nos accom-
 modare debemus. 2. Considerare debet se-
 ipsum, vt ea quæ manducat, debito modo
 manducet. Sunt enim nonnulli S. Augusti-
 no teste, qui parum quidem comedunt,
 sed nullam in manducando habent patiē-
 tiam, & parum illud tanta cum auaritate
 comedunt, vt virtutē abstinentiæ amittāt.
 Alij quamuis plus comedant, nihilominus
 ita continentur, vt cibos coram se ha-
 bentes, si necessarium sit expectare, illos et-
 iam sine contactu tranquillo animo respi-
 ciant, & hi sunt verè abstinens. 3. Consi-
 deranda est sanitas: quæ illos duntaxat ci-
 bos & in ea quantitate, vt nocenti nihil
 adferant, assumit. Et semetipsum in hoc
 vincere, id est non manducare cibos noci-
 uos, neque plusquam necessitas postulet,
 generosæ Abstinentiæ signum est. S. Tho-
 mas art. 1. ad 4. dicit, non esse illum absti-
 nentem, qui cum fastidio & lamento à ci-
 bis se abstinet: quia cum abstinentia sit

virtus, operatur non cum fastidio, sed cum gaudio & serenitate mentis. Neque illum esse abstinentem, qui propter humanas laudes à cibo se abstinet: quia finis Abſtinentiæ est gloria DEI.

Altera virtus Gulæ contraria est Sobrietas, quæ hominem inclinât ad seruandam debitam mensuram in potu, non qualicūque, sed eo qui sumositate sua turbat caput, vt est vinum & alia quæ inebriare possunt.

Notat S. Thomas quæst. 149. art. 3. vinum bibere non esse malum, sed posse fieri malum, ex aliqua circumstantia, vt exempli causa, 1. Si quis per vinū facile alteraretur. 2. Si quis voto nunquam bibendi vinum se obstrinxisset. 3. Si alij ex eo scandalizarentur, vt S. Paulus Rom. cap. 14. aduertit. 4. Si quis immodicè vino se obrueret: nimius enim vini potus, vt idē Doctor quæst. 149. art. 1. scribit, vsum rationis magis impedit, quam immoderata cibi sumptio. Vnde Ecclef. cap. 31. ait. Sobrium potum esse animæ & corporis sanitatem, nimium verò vini potionem esse multarum ruinarum causam.

Sobrietas conuenit omnibus, maximè his. 1. Iuuenibus, in quibus propter ætatis feruorem, concupiscentia est vehemens, & vino magis incēditur, ac proinde S. Paulus Apost. ad Tit. cap. 2. scribens, hortatur eum,

vt iue

vt iuuenes sobriè viuere moneat. 2. Fœminis, quæ cum nō habeant, tantā ad resistendum concupiscentijs fortitudinem, à vino cerebrum conturbante & concupiscentias multò animosiores & validiores redeunte, cauere debent, maximè cum Valerius maximus lib. 2. cap. 1. Scribat, olim Romanas mulieres, viuo nunquam vti solitas fuisse. Et. S. Paulus 1. ad Tim. cap. 3. mulieres velit esse sobrias.

3. Senibus, qui cum alios instruere debeant, rationem necesse est habeant, non impeditam, sed vegetam: nimius autem vini potus eā perturbat, & offendit, ac proinde Apostol. in epist. ad Tit. cap. 2. senes sobrietatis amatores vult esse. 4. Episcopis & alijs Ecclesiæ ministris, propter eandem causam & vt spiritualia officia sua dignè exequi & administrare valeant, ad quod plurimū prodest sobrietas, ideoque 1. ad Tim. cap. 3. S. Paulus Episcopo commendat Sobrietatē, tanquam ei maximè necessariam. 5. & ultimo, Regibus & Principibus, vt populos rectè moderari valeant; quam ob causam Salomon prouerb. 3. Regibus prohibet dari vinum, vt irreprehensibilia sint illorum iudicia.

Meditatio de abstinentia & Sobrietate.

1. **C**ONSIDERA, primum præceptū, primis humani generis Parentibus datum, fuisse, vt se abstinere ab esu fructuum arboris vetitæ; ex cuius præcepti transgressione omnia mala in hunc mundum venerunt.

2. **E**XPENDERE tecum, moderatam Abstinentiam cum Sobrietate coniunctā, reddere animam hilarem, alacrem, & tum ad diuinas contemplationes, tum in alias humanas actiones aptissimam.

3. **R**EVOLVETE tecum, binas hasce virtutes non modò plurimum prodesse ad corporis sanitatem, sed etiam facere vt corpus subiectum sit rationi, & animæ, sicut æquum est, seruiat.

4. **C**ONSIDERA quemadmodum crapula luxuriæ fomes est, ita Abstinentiā & Sobrietatem fideles custodes esse castitatis: ac proinde quantum illa Deo displicet, tantum hæc illi probantur & placent.

5. **P**ERPENDE tecum, Abstinentiā & Sobrietatem, dum carnem edomant, facere, quod homo sit sui ipsius, & passionum suarum Dominus, nec dæmonum fallacissimus ita obnoxius sit.

Fili, omnium quos habes hostium infentissimus est caro tua: qua quanto magis illam foues, tanto acrius te impugnat. Milites eius sunt sensus & appetitiones inordinatæ. Arma sunt, ciborum varietas & apparatus, atque potus nimius. Vulnera quibus animam sauciat, sunt peccata mortifera: quibus autem corpus vulnerat, sunt dolores stomachi, capitis, & laterum. Si hostem hunc tibi subiugare, ac profligare vis, mitte illi obuiam, binos hosce Athletas, Abstemiam & Sobrietatem, qui breuissimo tempore, arma illi auferendo, illum rationis dominio subijcient & parere compellent.

EXHORTATIO AD ABSTINENTIAM & SOBRIETATEM.

Charissime frater, si medicinæ dulces essent, & gratæ gustui, sine dubio plusquam necessarium sanitati foret; ex illis assumeres, sed quia amaræ sunt, in pondere ac mensura eas sumis: quantum videlicet ad sanitatem sufficit & non amplius. Ita si cibi essent amari, & potus ingratus, non
tam

tam facile in illis faceres excessum, nec manducares cibos nociuos, sed ex vtilibus tantum assumeres, quantum ad vitæ conseruationem sufficeret. Sed quia comedere ac bibere delectabilia sunt, sæpè debitam in eis mensuram excedis; quare necessariae tibi sunt Sobrietas & Abstinencia, quæ in cibo ac potu idem agunt, quod amaritudo in medicinis, vt videlicet non plus ex eis assumas, quam ad naturæ sustentationem satis est. Te igitur mi frater moneo & hortor, vt duas hasce virtutes adipisci studeas, quæ valetudinem tuam reddent integriorem, vitam diuturniorem, & actiones tuas rectiores atque præclariore. Cogita quod quemadmodum vsus vestium primo propter necessitatē solum inseruiebat, sed abusus alios ornatus, & peregrinos habitus inuexit: ita vsus cibi & potus, primo quidem naturæ tantum necessitati ac sustentationi adhibebatur, sed postea abusus ciborum varietatem & copiam, etiam cum facultatum, sanitatis, & animæ detrimento introduxit.

*Media ad consequendam Abstinenciam
& Sobrietatem.*

1. **N**on facile credere sensualitati, quæ fingit mille necessitates, vt gustui suo satisfaciat.

2. Sub-

2. Subtrahere paulatim corpori cibum ac potum superfluum, quousque veniat ad aliquam mediocritatem.

3. Persuadere sibi, nimium se cibus opplere potius esse bestiae quam hominis.

DOCTRINA DE VIRTUTIBUS Inuidiae contrarijs.

DE inuidia supra dictum est secundum S. Ioannis Damasc. lib. 7. de Fide. c. 12. doctrinam, illam esse, dolorem, siue tristitiam de bonis alienis. Et quia actus principales inuidi sunt tres: idcirco Inuidia tres habet virtutes sibi contrarias: 1. est. Gaudium 2. Misericordia 3. Nemesis.

Primus Inuidi actus est, de bonis proximi contristari, quatenus illud bonum utilitatem vel lucrum ipsius imminuit: aut gloriam vel laudem obscurat. Quoad hunc actum. Inuidiae opponitur Gaudium, quod facit hominem de bonis proximorum tanquam de proprijs letari: hoc autem gaudium proficiscitur ab amore quo proximum complectitur, qui quanto maior est, tanto etiam gaudium inde nascens maius est. Ira docet S. Thomas 2. 2. quaest. 28. Gaudium hoc tres habet defectus. 1. Non est purum. 2. non est perfectum. 3. Non est continuum

1. Non est purum, quia cum rei amatæ absentia: nec non eiusdem rei amatæ tribulationes & afflictiones amanti tristitiæ causam præbeant. Et proximus quem amamus non semper sit præsens, sæpenumero etiã afflictionibus prematur, idcirco Gaudium quod de illo habemus, tristitia permixtum est. Ac proinde S. Paulus. Apostol. ad Rom. 12. exhortatur nos vt gaudeamus cum gaudentibus & fleamus cu flentibus. Non ita se habet Gaudium quod ex DEO capimus, vti postea declarabitur.

2. Non est perfectum, quia quo cura proximis diutius conuersamur & agimus, eò magis imperfectiones illius nobis patescunt & manifestantur, sicque amor noster erga illos, & ex consequenti gaudium quoque imminuitur. Contra se habet gaudiũ de DEO quo enim frequentius cum DEO agimus, tantò perfectiones illius clarius intuemur, indeque amor & gaudium semper magis & magis in nobis crescunt.

3. Non est continuum, quia cum proximus non semper maneat in eodem statu, per odia & inimicitias facilè extinguitur amor & simul Gaudium: sed in Cœlo Gaudium hoc erit purum, perfectum, plenum, & perpetuum.

Secundus Inuidi actus est, gaudere de malis proximi : & quoad hunc actum

actum Inuidiæ opponitur misericordia, quæ nos inclinât ad dolendum & tristandum de malis proximi. Vnde S. Augustinus lib. 9. de Ciuit. DE 1 Cap. 5. dicit. Misericordiam esse alienæ miseriæ in nostro corde compulsionem. Atque hinc est, quod vt rectè notat Aristotel. li. 2. Rhetor. cap. 9. inuidi non sint misericordes, nec misericordes inuidi.

Dicit præterea Arist. cap. 8. illa mala esse magis commiseratione digna, quorum fortuna est causa, vt puta, cum aliquod inde malum euenit, vnde sperabatur bonum. Maximè vero qui talia mala indignè tolerant, qui nimirum benè facientes mala patiuntur.

S. Thomas 2. 2. quæst. 30. tria constituit genera hominum, qui ad misericordiam maximè proni sint. 1. Senes. 2. Sapientes & prudentes. 3. Debiles. 4. Timidos. Ratio hæc est, quod omnes hi considerent, etiam sibi eadem mala accidere posse. Contra verò misericordes esse non solent.

1. qui se ita fœlices & potentes existimant, vt nullum eis malum euenire possit.

2. Iracundi, qui eos, à quibus iniuriam vel molestiam aliquam accipiunt, omni potius castigatione, quam commiseratione dignos censent. Vnde in Prouerb, ca. 27. dicit.

dicit Sapiens, *Ira non habet misericordiam.*

3. Superbi, qui cum alios pro imperfectis habeant, dignos esse putant illos qui patiantur, ideoque nulla eorum commiseratione tanguntur. Excellentia Misericordiae maxima est. 1. quia in Osea cap. 6. & Matt. cap. 12. sacrificijs praenonitur. 2. Quia qui aliorum defectibus & necessitatibus subuenit, quod misericordiae proprium est, clarum bonitatis & perfectionis desig- nificat. 3. Quia nos DEO similes reddit, cuius miserationes sunt super omnia opera eius, ut dicitur in Psalm. 144.

Tertius Inuidi actus est, dolere & contristari etiam de bonis, quae hominibus sanctis & iustis atque dignissimis, qui ea habeant, insunt. Quoad hunc actum, inuidiae virtus quaedam contraria est, quae appellatur Nemesis id est zelus, quae nos inclinatur ad laetandum de bonis proborum & iustorum, & tristandum de malis, hominum sceleratorum & peccatorum, iuxta illud Psalm. 72. *Zelavi super iniquos pacem peccatorum videns.* Ita docet. S. Thom. 2. 2. quaest. 30. art. 3. ad 2. & quaest. 36. art. 3. ad 3.

bb

Medita-

Meditatio de Gaudio.

1. **C**ONSIDERA virtutem gaudij plurimum placere DEO, quia dum quis de bonis proximi gaudet, simul etiam ea approbat, & earum auctorem DEVM laudat.

2. **E**XPENDERE tecum, Gaudium, quia omnem à nobis amaritudinem tollit, nos similes Angelis DEI constituere, qui nobis omnia bona procurant, atque de illis adeptis nobis congaudent & gratulantur.

3. **R**EVOLVE tecum, Gaudium ita animam spiritualiter impinguare, ut eam diuinis oculis gratissimam & speciosissimam reddat.

De Misericordia.

1. **C**ONSIDERA Misericordiam nos DEO assimilare, cui proprium est misereri. Quod Christus testatur cum nos admonet ut simus misericordes, sicut Pater coelestis misericors est.

2. **E**XPENDERE tecum, in tremenda nouissima die iudicio, eos qui operibus misericordiae incubuerint, regno coelesti donare.

donandos, eos vero, qui nulla in pauperes misericordia vti fuerint, æternis supplicijs deputandos esse.

3. REVOLVE tecum illos, qui afflictorum nulla commiseratione tanguntur, promereri, vt nec DEVS illorum miseretur, sed iuxta duritiam eorum, tanquam à Christiana pietate alienissimam, à eos animaduertat.

DOCUMENTVM.

Fili, gaudium & Misericordia sunt filiae charitatis, ita simul sociatae, vt quo ipsae pergunt, eò etiam mater illas comitentur: quare si cupis Matrem earum quae omnium virtutum Regina est, habere, dilige filias eius.

EXHORTATIO AD GAUDIUM & Misericordiam.

Fater, quandoquidem DEVS vnicuique mandauit de proximo suo, iustum est etiam, vt iuxta commoditatem quam ille tibi offert, omni genere benignitatis & charitatis erga ipsum vtaris, idque factis potius quam verbis. Quare hortor te ad

hh 2

binas

binas hæc virtutes, Gaudium & misericordiam, quæ tibi in omni occasione succedunt, Gaudium faciet ut de bonis illius læteris, & gratias referas DEO. In tribulationibus premitur, Misericordia faciet, ut ei in malis compatiaris. Per gaudium animæ tuæ prodes, quia dum Deum laudas, de bonis quibus alios ornat, permittes illum ut & tibi eadem bona largiatur. Per Misericordiam verò, non tantum facis leuas proximum à miserijs & defectibus suis, sed etiam DEVM inclinas, ut tecum utatur misericordia, quia scriptum est *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.*

Eò autem magis ad hanc virtutem accendere debes, quod opera misericordie quæ proximis DEI amore exhibentur, Christus tanquam sibi metipsum exhibentur suscipiat, atque æternæ gloriæ coronam muneret.

Media ad acquirendum gaudium, & Misericordiam.

1. Considerare proximum tanquam eiusdem Patris & Matris, cuius tu es filius.

filium: Christi videlicet, & Ecclesiæ, sic enim facile bonum illius ad Gaudium, & malum illius ad compassionem nos incitabit.

2. Abycere omnem animi à proximo alienationem; hæc enim duritiæ quæ vtrique harum virtutum contrariatur, in nobis causa est.

3. Cogitare, quod bonum vel malum proximo exhibitum, Christo seruatori tuo facias.

DOCTRINA DE GAUDIO,
quod Acediæ opponitur.

SUPRA disseruimus de Gaudio quatenus Sinuidiæ contrarium est, quod ex proximi charitate oritur, nosque ad lætandum de bonis illius incitat. Nunc verò disseremus de Gaudio rerum spiritualium & diuinarum, quod Acediæ opponitur. Acedia enim generat in nobis tristitiam & fastidium rerum spiritualium. Gaudium autem facit, vt in actionibus spiritualibus, magnam sentiamus voluptatem & animi lætitiã.

Gaudium hoc oritur ex amore quo spiritualia complectimur: & quantus est amor, tantum est gaudium: si nullum ex eis

h h ; gau-

gaudium haurimus, indicium est, quod spiritualia nobis cordi non sint. Et quia inter spiritualia diuina, DEVS primum tenet locum, secundum verò deuotiones nostræ & opera spiritualia, hinc fit, quod gaudiū nostrum principaliter & maxime debeat esse in DEO, secundo verò in actionibus spiritualibus, quæ DEVM sicut vltimum finem respiciunt.

Gaudium, quo de DEO gaudemus, ut S. Thom. 2. 2. quæst. 28. art. 2. ait, non habet vllam permixtam tristitiam, nec ex parte DEI vlla ibi tristitiæ causa esse potest: quia cum DEVS sit infinitum & immutabile bonum, nullum potest ei inesse malum, quod nobis tristitiæ vel doloris causam præbeat: ideoque S. Paulus Apost. Phil. 4. vult nos semper in Domino gaudere.

Adhæc præsentia rei amata, semper adfert gaudium amanti: quia verò DEVS per gratiam amanti continuo præsens est, iuxta illud S. Ioannis Epist. 1. cap. 4. *Qui manet in charitate, in DEO manet, & DEVS in eo*, sequitur etiam, quod amanti perpetuam gaudendi occasionem subministret.

Sed Gaudium quod de actionibus spiritualibus haurimus, permixtam habet tristitiam, quando illæ nobis impediuntur vel perturbantur.

Notat præterea S. Thom loco citato, in hac vita Gaudium nostrum, tam de Deo, quam de rebus spiritualibus, non posse plenum & perfectum esse; quia enim longè absumus à patria nostra, & in exilio, in valle lachrymarum degimus, potiozem habemus occasionem deplorandi nostras miseras, quam gaudendi.

Adhæc quia non gaudemus in hac vita de Deo perfectè, nec plenè illum possidemus, sequitur etiam Gaudium nostrum nō esse perfectum & plenum. Gaudium porro, quod ab affectione ad spiritualia nascitur, non potest esse perfectum, propter multas imperfectiones quibus scatur: sed in Cælo erit gaudiū nostrum perfectum, plenum & continuum. Sicut inquit Esaias cap. 35. Vbi de beatis loquens, *Gaudium ait: & lætitiā obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.*

Quemadmodum ex Acedia oritur negligentia & Pigritia, in rebus diuinis; sic è contrario, ex gaudio proficiscitur diligentia, quæ dulciter ad anteriora nos stimulat, demonstrans nobis primò DEVM, vt ita ei nos vniamus, vt vnus cum illo spiritus efficiamur: quamuis cum DEVS sit infinitum pelagus omnis perfectionis, nunquam illum perfectè consequi valeamus; quia (vti S. Thom. art. 3. ait)

semper inuenitur in eo aliquid amplius desiderandum, & maiorem cum illo vnionem faciendam. Quare qui serio pelagus hoc vult enauigare, nunquam subsistit, quia diligentia ex gaudio proficiens, semper illum trahit ad perfectiorem, cum DEO vnionem, crescente autem vnione, crescit & amor, & proportionatiuè crescit gaudium: sicque amans diligens, dum in DEUM per amorem ingreditur, intrat simul in gaudium, iuxta illud Matt. cap. 25 *Intra in gaudium Domini tui.* 2. diligentia monstrat nobis actiones spirituales, incitans nos ad eas debitis cum circumstantijs & conditionibus perficiendas: videlicet: pro solius DEI amore & gloria, qui finis illorum est, eorundemque Iudex & remunerator erit. Et cum feruore, quia spirituales actiones tepidè peragere, est indignum homine, qui se diligere profitetur.

Gaudium quod homo virtutum studijs addictus in operibus bonis, sentit, nec illi meritum, nec operi perfectionem suam tollit, quia opus bonum ex natura sua laetitiam illud efficienti adfert: teste Aristot. 2. Ethic. 2. Gaudium enim, quia virtus, vel virtutis actus est, non tollit, sed potius adiungit perfectionem operi. Vnde Dauid Psalm. 99. exhortatur nos ad seruiendum Domino

Domino in lætitia. Et Apostol. 2. Cor. c. 9.
Hilarem datorem à DEO diligere affir-
mat.

Superius dictum est tristitiam etiam de
rebus licitis si nimia est, malam esse: quia
bonas actiones impedit: Non ita Gaudiū,
quod quanto maius est, tantò magis nos
ad benè agendum adiuuat. Adde quod
cum rationi conforme sit, malum esse ne-
queat.

*Meditatio de Gau-
dio.*

1. **C**ONSIDERA gaudere de perfecti-
onibus DEI, & quod ab omnibus
agnoscatur & uti æquum est colatur, DEO
vehementer placere, quia hoc postulamus
in oratione Dominica, quando dicimus.
Adueniat regnum tuum.

2. **EXPENDE** tecum, scriptum esse:
illos specialius à DEO amari, qui cum læ-
titia & alacritate mentis illi seruiunt: à DEO
autem diligere, est æternæ foelicitatis pignus
obtinere.

4. **REVOLVE** tecum, quantum ex
eo gaudium capiat Angelus noster tute-
laris, quod ad DEVM & spirituales actio-
nes nos benè affectos esse videat: hoc eni-
ma

h h s ma

maximoperè cupit, & ad hoc potissimum tutela ipsius dirigitur.

4. **CONSIDERA**, quam ingentem voluptatem atque iucunditatem in mortis articulo animo percepturi sint, qui tota diligentia vitæ spirituali incubuerunt: anima enim & corpus eorum tunc ineffabili exultatione replebuntur, quod paulo post deuotionum suarum fructum capturi sint.

DOCUMENTVM.

SCito fili, quod Diabolus molestè ferat, quando aliquem rebus diuinis addictum, & per viam spiritualem alacri animo gradientem videt. Quare vt hanc ei alacritatem animi auferat, & pedem ab incepto referre faciat, tam efficaciter proponit ei viam difficultatem & impossibilitatem, vt qui laqueos & offendicula vidunt axat intueatur, facile subsistat, ac pedem referat: sed qui terminum quo illa ducit contemplatur, cernitq; omnes qui nunc in Cælis æterna gloria perfruuntur, eandem viam perambulasse, animetur, & progrediatur.

EXHOR-

EXHORTATIO AD
Gaudium.

FRater non dubito, quin de DEO ac rebus spiritualibus gaudere appetas, gaudium enim quia est animæ lætitia & exultatio, omnes desiderant. Qua igitur e causa prouenit, quod tam aridus ad cœlestia existis, vt eas nihil facere atque contemnere videaris? Vnde proficiscitur, quod in rebus mundi huius diligentissimus & promptissimus es, in actionibus verò spiritualibus frigidus ac negligens: Causa frater charissime nimium est aperta ac manifesta: diligentia enim ab affectu nascitur, & ita matri suæ coniuncta est, vt ab ea separari nequeat: quia verò totam affectionem tuam in terrenis rebus collocasti, idcirco omne gaudium tuum & tota industria tua in illis versatur. Sed vellem agnosceres hunc errorem tuum: quod videlicet animam tuam quæ ad cœlestia gaudia, & ad perennem DEI fruitionem creata est, per affectionem in terra ligaueris, vbi eam terrenis rebus pascis, quibus nec esuries eius satiari, nec sitis restringi potest. Quid ergo mirum, quod ad DEVM & res diuinas aridus & frigidus existis? At si alacritatem,

180 MEDITAT DE VIRTVT.

tatem, feruorem, & gaudium in rebus spiritualibus sentire desideras, opus est, vt amorem tuum à terrenis rebus abstrahas & in Deo ac rebus spiritualibus colloces.

Media ad acquirendum Gaudium.

1. **C**onscientiam habere puram & nitidam, quia vbi maculæ peccatorum sunt, ibi non potest esse vera lætitia.

2. Cœlestia & diuina sæpè meditari, quia in meditatione ignis charitatis & gaudij accenditur.

3. Non permittere, vt totus affectus, vel aliqua pars illius terrenis rebus in hæreat.

F I N I S.

Laus Deo Virginique Matri.